

VZPOMÍNKA NA MUDR. BOHUMILA TURKA, CSC.

S těžkým srdcem oznamujeme našim čtenářům, že dne 15. dubna t. r. zemřel po krátké nemoci MUDr. Bohumil Turek, CSc., jeden z našich nejvýznamnějších odborníků na problematiku výživy.

Milý, laskavý a skromný „Boban“ byl do svých téměř 86 let odborně stále aktivní. Své takřka encyklopedické znalosti o řadě výživových látek a jejich významu pro zdraví člověka uplatňoval ve své obsáhlé vědecké, publikační i přednáškové činnosti v oblasti výživy. Jeho výzkumná práce se zaměřovala na vztahy a interakce nutričních faktorů a toxických látek v potravinách. Vzpomeňme na jeho zásluhy a mravenčí práci při tvorbě výživových doporučených dávek pro dospělou i dětskou populaci a významných prací v oblasti nutriční imunologie.

Po absolvování studia na Lékařské fakultě UK v Praze nastoupil MUDr. Turek na své první pracoviště, Krajskou hygienickou stanici v Plzni. O dva roky později atestoval z hygieny a epidemiologie, pak v roce 1967 absolvoval nástavbovou atestaci z hygieny výživy a předmětů běžného užívání. V roce 1984 se vrátil do své rodné Prahy, kde začal pracovat v Centru hygieny výživy na Státním zdravotním ústavu pod vedením Augustina Wolfa, profesora hygieny a výživy (1921–1997). O rok později, po úspěšné obhajobě dizertační práce, získal titul CSc. a po penzionování A. Wolfa se stal vedoucím tohoto centra, kde pracoval až do svého odchodu do důchodu.

Ve Státním zdravotním ústavu působil MUDr. Bohumil Turek jako vedoucí výzkumné skupiny specializované na nutriční faktory a toxikologii výživy. V pedagogické práci pokračoval i v důchodovém věku. Byl členem redakční rady vědeckého časopisu „Výživa a potraviny“, autorem nebo spoluautorem četných publikací týkajících se nutriční toxikologie, biologických účinků mykotoxinů, zabýval se i tématem antioxidační ochrany výživy před vlivy prostředí, nutričně-toxikologickými riziky z kontaminace potravin, vitaminy a beta-karotenem v prevenci nemocí a mnoha dalšími tématy.

MUDr. Bohumil Turek jako nutriční toxikolog spolupracoval v rámci své odborné činnosti s řadou dalších institucí a výzkumných ústavů. Přednostně lze jmenovat Ústav biologie 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, kde se věnoval výzkumu účinků toxických látek obsažených v potravinách, zvláště pak v tehdejší době aktuálnímu tématu – negativnímu vlivu dusičnanů, dusitanů a nitrosaminů obsažených v pitné vodě a v zelenině na zdraví člověka. Dále je nutné zmínit, že po léta také spolupracoval se Sectorem imunologie a gnotobiologie Mikrobiologického ústavu AVČR, Lékařskou fakultou v Hradci Králové a Zdravotním ústavem se sídlem Ústí nad Labem při řešení problematiky vlivu tzv. dietárních nukleotidů, do té doby opomíjené nutriční složky, které, jak se řadou našich i mezinárodních studií ukázalo, jsou nezbytné pro regenerační pochody při obnově tkání a zejména pak pro diferenciaci imunokompetentních buněk nutných pro tvorbu specifických protilátek v průběhu infekčního onemocnění,

a především pak, že tyto nutriční složky spolu s imunogenními stopovými prvky a vitamíny mají stěžejní význam pro obnovu normální skladby střevní mikroflóry, a tím pro prevenci sdělných onemocnění. Na tomto místě je třeba vyzdvihnout účast MUDr. Bohumila Turka, který spolu s prof. MUDr. Stanislavem Hrubým, DrSc., (1929–2009) se jako jeden z prvních u nás detailně zabýval významem jednotlivých skladebních součástí nutrice (a také doporučovaných diet) v souvislosti se druhovým složením mikrobiomu a jejich vlivu na imunitu. Problematika mikrobiomu zůstává i v současné době v popředí zájmu nejen nutričních, ale i imunologů, protože mikrobiom je v přímém kontaktu s největším imunitním orgánem těla, se střevem spojenou lymfatickou tkání označovanou jako GALT (z angl. Gut Associated Lymphoid Tissue).

MUDr. Bohumil Turek publikoval své vědecké poznatky na mnoha vědeckých setkáních, v řadě odborných časopisů a v monografiích. Byl také díky svým výzkumným zkušenostem ve svém oboru a téměř univerzálním znalostem často zván jako odborný poradce, aby se podílel na přípravě složení nových potravinových doplňků, které jsou dodnes doporučovány na posílení antiinfekční imunity. Spolupracoval i se Sdružením pro ochranu spotřebitelů, kde prosazoval šíření důvěryhodných vědeckých poznatků jako reakci na nesmyslné a nepravdivé informace o výživě, které se mezi lidmi šíří, zejména na sociálních sítích. Byl i vedoucím týmu autorů připravujících jednu z jeho posledních publikací, jejímž tématem byla problematika vlivu kulinárních a obecně vůbec technologických úprav potravin, které vyvolávají změny jejich výživových hodnot a při nichž také vznikají některé zdraví poškozující sloučeniny.

Vedle své odborné a výzkumné práce se MUDr. Bohumil Turek věnoval také pedagogické činnosti a organizační práci. Přednášel na 3. lékařské fakultě Univerzity Karlovy, Fakultě potravinářské technologie Vysoké školy chemicko-technologické v Praze a Institutu pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně. Byl členem komise pro obhajobu doktorských prací a členem ediční rady mezinárodního vědeckého časopisu Czech Journal of Food Science (do roku 1997 vycházejícího pod názvem Potravinářské vědy) a členem vědecké rady Nadace Nutrivit. Už v roce 1969 se stal členem Společnosti pro výživu, později pracoval v jejím prezidiu a pak se stal jejím čestným členem. Po dlouhá léta se podílel na přípravě konferencí Výživa a zdraví v Teplicích (letos konané již po pětadvacáté), na nichž také aktivně přednášel.

Na MUDr. Bohumila Turka, CSc., mezi kolegy známého jako Boban, s obdivem k jeho celoživotní práci vzpomínají jeho dlouhodobí kamarádi a spolupracovníci.

Za všechny

RNDr. Petr Šíma, CSc., Ing. Dana Winklerová
a Ing. Irena Michalová